

Yasin Meral, *Yahudi Geleneğinde Kur'an ve İbranice Kur'an Çevirileri*,
(Divan Kitap, Ankara, 2016, 208 sayfa.)

Yahudilerin dinî ve siyasi açıdan Müslümanlarla olan doğrudan ilişkileri Hz. Muhammed'in Mekke'den Medine'ye hicret etmesiyle başlamıştır. Hz. Muhammed'in Yesrib'e gelişiyle birlikte İslâm ve Müslümanlar, Medineli Yahudilerin dikkatini çekmiştir. Zira o dönemde Yahudiler, kendi kavimlerinden gelecek bir peygamber beklentisi içindeydiler. Bu sebeple Yahudiler Hz. Muhammed'e gelerek ona bazı sorular sormuşlardır. Yahudiler, bu sorular bağlamında Hz. Muhammed'i sınamış ve onun gerçek bir peygamber olup olmadığını anlamak istemişlerdir. Ancak Yahudiler, peygamberin kendilerinden geleceğini beklediklerinden dolayı Hz. Muhammed'in peygamberliğini ve onun dinini yok saymışlardır. Bu nedenle Yahudiler ve Müslümanlar dini ve siyasi alanda bir mücadele içine girmişlerdir. Yaşanan tartışmaların etkisiyle Yahudiler, İslâm ve Müslümanlar hakkında olumsuz bir kanaate sahip olmuşlardır. Yahudilerin İslâm ve Müslümanlar hakkındaki görüşlerinin genelde olumsuz olmasının altında yatan gerekçe, Kur'an'ı Kerim'in, Yahudi kutsal metin anlatısındaki yanlışlık ve noksanlıklarını açığa vurması ve doğrusunu ortaya koymasıydı. Nitekim dinî metinlerin tahrif edildiğini zikreden Kur'an'ı Kerim'e karşı Yahudilerin de bir cevap üretme pratiğine giriştikleri görülmektedir. Bu sebeple Kur'an'ı Kerim'de yer alan benzer konuları İbranice'ye tercüme ederek bu iddiaları çürütmeyi amaçlamışlardır. Yahudilerin tercüme faaliyetleri zamanla Kur'an'ı Kerim'in tamamının çevrilmesi ile sonuçlanmıştır. Bu çerçevede Yahudilerin Müslümanlara karşı mevcut olumsuz durumları da göz önüne alındığında, yapılan Kur'an'ı Kerim tercümelerinin sıhhati konusunda araştırmaların yapılması gerekmektedir. Kur'an'ı Kerim çevirilerinin aslına uygun yapıp yapılmadığı özellikle Kur'an'ı Kerim çevirilerinin hangi kriterlere göre yapıldığı hususlarının aydınlatılmasına ihtiyaç duyulmaktadır. Kur'an'ı Kerim'den İbraniceye yapılan tercüme hakkında Yasin Meral'in, *Yahudi Geleneğinde Kur'an ve İbranice Kur'an Çevirileri* adlı eseri tercümelerin nasıl yapıldığı hakkında detaylı bilgi vererek konuya açıklık getirmektedir.

Meral, kendileri hakkında öne sürülen iddiaları çürütme adına Yahudilerin, İslâm ve Kur'an'ı Kerim'le ilgilenmeye başladıklarını ifade etmektedir. Yahudilerin yaptığı çalışmaların genellikle tercüme, reddiye ve gramer gibi konularda olduğunu belirtmektedir. Müellif, Yahudiler tarafından

yapılan bu çalışmaların nasıl ve niçin yapıldığını, çalışmalar sırasında yapılan kasıtlı-kasıtsız hataları, tutarsızlıkları ve yanlış anlamlandırmaları tespit ederek tartışmaya açmaktadır.

Dört bölüm halinde eserini okura sunan Meral giriş kısmında, çalışmada kullandığı metot ve yöntemler hakkında kısa açıklamalara yer vererek Yahudiler ile Müslümanlar arasındaki ilk münasebetin gerçekleştiği dönem üzerinde durmaktadır. Bu temasın Yahudileri nasıl etkilediğini ve Yahudilerin İslâm'a bakış açılarının oluşmasında etkili olan meseleleri örneklerle anlatmaktadır. Ayrıca, Yahudilik ve İslâm'ın münasebeti noktasında israiliyatın nasıl doğduğu ve geliştiği hakkında bilgi vermektedir (s.13-32).

Eserin birinci bölümünde Meral, Yahudilerin Kur'an'ı Kerim'in vahiy kaynaklı olmadığını kanıtlama adına yaptıkları faaliyetleri ele almaktadır. Bu çerçevede Kur'an kelimesinin Yahudi eserlerinde hangi terimlerle ifade edildiği (s.36), Kur'an'ı Kerim'in oluşumu ve onun icâzı hakkında Yahudilerin ne düşündüklerini inceleyen yazar, konuları derinlemesine irdeleyerek açıklamaktadır. Kur'an'ı Kerim'in vahiy kaynaklı olmayışı ve Hz. Muhammed'in sahte bir peygamber olduğu hususunda Yahudilerin öne sürdüğü bazı iddialara temas eden Müellif, konuyu geniş bir perspektiften ele alarak incelemektedir. Daha sonra bu iddialara hem Yahudi hem de İslâm kaynaklarından deliller getirerek bu iddiaların geçersiz ve asılsız olduğunu kanıtlamaktadır. Hz. Muhammed'in Tevrat'tan esinlenerek Kur'an'ı Kerim'i oluşturduğu (s.42), Kur'an'ı Kerim mushafının Hz. Muhammed zamanındaki vahiy içermediği (s.45) ve Kur'an'ın icâzının kabul edilemeyeceği gibi hususlar (s.51), bu iddialar arasında zikredilmektedir.

Müellif, Kur'an'ı Kerim'den yapılan nakillerin Yahudiler tarafından nasıl kullanıldıklarına ikinci bölümde dikkat çekmektedir. Yahudilerin Kur'an'ı Kerim'i Arap edebiyatı bağlamında değerlendirdiklerini, deyimler ve dilbilgisi kitabı olarak kabul ettiklerini dile getirmektedir (s.65). Bu açıdan Yahudilerin Kur'an'ı Kerim'de geçen Arap diline ait deyimleri tespit ettiklerini, kendi dil kurallarını ve anlamı bilinmeyen kelimeleri açıklamak noktasında Kur'an'ı Kerim'den yararlandıklarını ifade etmektedir. Yazar, Müslümanların Tevrat'ın değiştirildiği ve hükmünün Kur'an'ı Kerim tarafından kaldırıldığı şeklindeki inançlarını reddetme amacıyla Yahudilerin Kur'an'ı Kerim'den çeviriler yaparak reddiyeler yazdıklarını belirtmektedir (s.78-85). Bunun yanı sıra yazar, Yahudilerin mantık, felsefe, tıp, edebiyat gibi alanlarda Müslüman âlimlerin eserlerini de tercüme ettiklerine değinmektedir.

Bu bağlamda Yahudilerin asıl nüshada yer alan Kur'an'ı Kerim ayetlerinin yerine Tevrat'tan benzer cümleler getirerek ve Kur'an'ı Kerim ayetlerini atlayarak eserleri çevirdiklerine işaret etmektedir. Tercüme konusunda Meral, Kur'an'ı Kerim'in çevirisi sırasında Yahudi âlimlerin yaptığı hatalara da temas ederek yanlış bilgilerin nasıl doğduğunu ustaca tespit etmektedir (s.86-90).

Kitabın üçüncü bölümünde Meral, Kur'an'ı Kerim'in Latince, İtalyanca, Fransızca ve Flemenkçe gibi farklı dillere yapılan tercümeleri ve bu tercümelerden İbraniceye yapılan çeviri eserlerini incelemektedir. Yazar, Avrupa'da Kur'an'ı Kerim'in Arapçadan Latinceye tercüme edildiği döneme dikkat çekerek Kur'an'ı Kerim'in tercüme edilmesinde ortaya çıkan zorluklara işaret etmekte ve insanların Müslümanlar hakkındaki görüşlerine dair bilgi vermektedir. Söz gelimi, Kur'an'ı Kerim'in Arapçadan Latinceye çevirisinin yapıldığı dönemde Kur'an'ı Kerim'le ilgili çalışmaların yasaklandığı ve bu yasağa karşı gelenlerin ölüm ile cezalandırıldığını nakletmektedir. Müellife göre bu cezaya rağmen yine de Kur'an'ı Kerim'in Latinceye çevrildiği ve bunun da sonradan çoğaltıldığı anlaşılmaktadır. Meral, Kur'an'ı Kerim'in yazımı ve basımı hakkındaki yasağın kalkması için Alman din adamı Luther'den yardım istendiğini ve böylece Latince Kur'an'ı Kerim'in basıldığını aktarmaktadır. Yazara göre Luther'in İslam'ı karalamak adına tercümeyle onay vermesi, Hz. Muhammed'i yalancı ve sahtekâr olarak nitelendirme ve bu şekilde tanıtma amacına yönelikti. Nitekim Luther, bu sebeple söz konusu tercümenin girişine bu ithamları içeren bir mukaddime yazarak Avrupa'da İslâm karşıtlığını daha da arttırmayı amaçlamıştır. Meral, bu hassas konuya değinerek Avrupa'da Müslüman karşıtlığının o dönemde hangi düzeyde olduğunu tasvir etmesi, İslam aleyhtarlığının Avrupa'daki tarihsel kökeni hakkında önemli ipuçları vermektedir (s.97-99).

Farklı dönemlerde Zvi Hayim Reckendorf, Yosef Yoel Rivlin, Aharon ben Şemeş ve Uri Rubin gibi Yahudilerin Kur'an-ı Kerim'i Arapçadan İbraniceye tercüme ettiklerini belirten yazar, yapılan tercümelerin hem Kur'an'ı Kerim'den hem de birbirlerinden farklı yazıldıklarını zikretmektedir. Söz gelimi bu tercümelerde yazar, İslâm ve Hz. Muhammed ile ilgili bölümlerin yer aldığını, Tevrat'tan açıklamalar yapıldığını belirtmektedir. Kur'an'ı Kerim'i Arapçadan İbraniceye tercüme edenler arasında Uri Rubin tarafından yapılan çeviriyi en detaylı çalışma olarak değerlendiren Meral, Uri'nin Müslümanlar tarafından kabul görececek bir çeviri yaptığını ve bu özelliği ile de diğer tercümelerden farklılık arz ettiğini haber vermektedir (s.144-148).

Yazar tercümelemin dışında *Judeo-Arabıc* (İbranice harflerle Arapça) adı verilen yazın tekniğiyle kaleme alınan Kur'an'ı Kerim nüshalarının varlığından bahsetmektedir (s.148). Bu eserlerin kimisinin varaklara yazıldığını, kapaklarında ve iç kısımlarında süslemelerin yapıldığını, sayfa kenarlarına Tevrat'tan açıklamaların yazıldığını ve Kur'an'ı Kerim'in iç düzeninden daha farklı biçimde tasnif edildiklerini dile getirmektedir. Yazar, bazı ilim adamlarının Müslümanlara karşı reddiye yazma amacıyla ya da ilmî meraklarından dolayı kütüphanelerinde bu eserleri bulduklarını ifade etmektedir.

Meral, eserin dördüncü bölümünde İbranice Kur'an çevirilerinden bazı örnekler vererek Kur'an'ı Kerim'le karşılaştırmalar yapmaktadır. Bu kıyaslama ile tercümeleminde ortaya çıkan tutarsızlıkları, anlam değişmelerini ve benzeri hataları daha açık bir şekilde ortaya koymaktadır. Yazar, karşılaştırma yaparken Arapçadan İbraniceye yapılan Kur'an'ı Kerim çevirilerini esas aldığını belirtmektedir. Tercümelemin analizi sırasında, ayetlerin Türkçe çevirisini vererek sonrasında İbranice tercümeleminle mukayesesini yapmaktadır. Böylece karşılaştırmalardan doğan farklılıklar, yazar tarafından tespit edilerek ortaya konulmaktadır. Örneęin Bakara sûresinde yer alan Tâlut ve Câlut kelimelerinin İbranice çevirilerde Şaul ve Golyat olarak tercüme edildiği yapılan kıyaslama sonucunda ortaya çıkmaktadır (s.166-192).

Yahudilik konusundaki araştırmalarıyla tanınan Meral, bu çalışmasıyla Yahudi düşüncesindeki Kur'an'ı Kerim algısının tezahürü olan çeviri faaliyetini birçok yönüyle açığa çıkarmaktadır. Bu sayede, Yahudi-İslâm tartışmalarında ortaya çıkan sorunlara farklı bir boyuttan bakılmasına imkân sağlamaktadır. Bu bağlamda yazarın giriş kısmında tercüme faaliyetine neden olan tartışmaların ve olayların dinî, siyasi ve sosyo-ekonomik arka planına ilişkin bir başlığa yer vermesi, okurun merakını gidermesini sağlayabilirdi. Yasin Meral'in, *Yahudi Geleneğinde Kur'an ve İbranice Kur'an Çevirileri* adlı eseri, Kur'an'ı Kerim'in İbraniceye tercüme edilmesi konusunda alanında yazılan ilk kitap olma özelliği ile Yahudilik konusuna eğilen ve bilhassa Yahudilik-İslâm ilişkileri bağlamında çalışma yapan doktora ve yüksek lisans öğrencileri için başvuru kitabı konumundadır. Ayrıca konuya ilgi duyan entelektüel kesimin de dikkatle incelemesi gereken bir eserdir.

Nurten Nergiz

Mardin Artuklu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı
Yüksek Lisans Öğrencisi